

Individuell øving

Programfag musikk
Omfang: 168 timer

Formål og perspektiv

I faget individuell øving skal elevene utvikle individuelle musikalske ferdigheter. Faget skal gi elevene anledning til å utvikle tekniske og musikalske ferdigheter på et hovedinstrument og flere bruksinstrumenter. Elevene lærer å arbeide individuelt og selvstendig med musikk, og de skal oppøve gode ferdigheter og rutiner for egenopplæring på sine instrumenter. Gjennom faget får elevene jobbet dypt og detaljert med flere forskjellige ferdigheter innen utøving av musikk, blant annet innstuderings- og øvingsteknikker, teknisk arbeid med instrumentene og forming av musikalske uttrykk. Elevene skal i stor grad ta ansvar for sin egen utvikling i faget. Elevene skal også opparbeide seg et rikt og detaljert musikkfaglig begrepsapparat knyttet til sine instrumenter og sjangre. I hovedinstrumentarbeidet skal elevene jobbe med et repertoar som er naturlig og relevant for instrumentet, og både utforske instrumentets bredde og fordype seg i en selvvalgt retning. Det er samtidig viktig at elevene opplever mestring og glede uansett interesser, utgangspunkt og fremtidsmål.

I individuell øving trener eleven på å fordype seg i musikk gjennom å ta ansvar for seg selv og sin egen utvikling. Dette gir elevene forståelse for verdien av sammenhengen mellom selvstendig arbeid og egen kompetanse. Musikken og fellesskapet rundt musikken bygger relasjoner mellom mennesker, gir mestringsfølelse og bidrar til mening i livet. Det å jobbe med individuelle ferdigheter vil styrke elevens selvfølelse og opplevelse av å lykkes på egne betingelser gjennom systematisk arbeid. Dette gir en personlig bekreftelse som er viktig for å bygge identitet.

Kjerneelementer

Formidling

Kjerneelementet formidling handler om å uttrykke seg individuelt innenfor forskjellige praksiser og forholde seg til hvordan interaksjon mellom publikum og utøver påvirker framføringen. Eleven skal gjennom egne bevisste kunstneriske valg med scenisk og musikalsk formidling utforske musikkens muligheter som uttrykksform.

Instrumentteknikk

Kjerneelementet instrumentteknikk handler om å oppøve sunn og egnet teknikk på et hovedinstrument og grunnleggende instrumentteknikk på flere bruksinstrumenter.

Innstudering

Kjerneelementet innstudering handler om å utvikle effektive metoder for å tilegne seg musikk etter noter og gehør.

Øving

Kjerneelementet øving handler om å utvikle kunnskap om og selvstendighet i musikalske læringsprosesser. Videre handler kjerneelementet om å sette seg mål, strukturere, gjennomføre og reflektere over øvingen. Dette innebærer kjennskap til og refleksjon rundt bruk av ulike øvingsstrategier.

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- utvikle og formidle et individuelt musikalsk uttrykk
- beherske egnet instrumentteknikk på et hovedinstrument
- utøve musikk fra forskjellige sjangre og stilarter med forståelse for tradisjoner og praksis
- anvende kunnskap om musikkens prinsipper, systemer og strukturer i forming av musikk
- anvende relevante innstuderingsteknikker til å tilegne seg musikk etter noter og gehør
- øve strukturert og målrettet
- beherske grunnleggende teknikk på flere bruksinstrumenter
- spille etter grunnleggende besifring
- synge etter noter
- gjøre rede for sunn fysiologi i arbeid med hovedinstrument og bruksinstrumenter

Innhold og arbeidsmåter

Individuell øving er et fag som er gjennomgående over tre år. Det kan være naturlig å dele opp faget i forskjellige delfag for å kunne gå i dybden fra flere innfallsvinkler og utvikle ulike sider av praktisk individuell utøving. Det kan være naturlig at delfagene har forskjellig fokus på kompetansemålene, men i utgangspunktet er alle kompetansemålene relevante for og skal jobbes med uansett delfag. Kjerneelementene ligger til grunn for hele det faglige innholdet i individuell øving og skal være i sentrum for alt arbeid i faget. Eksempel på inndeling av faget:

Hovedinstrument

I hovedinstrument utvikler eleven tekniske og musikalske ferdigheter på sitt hovedinstrument. Opplæringen er tilpasset instrumentets egenart, og eleven lærer avanserte tekniske og musikalske fenomener innenfor et bredt spekter av musikalske praksiser. Mot slutten av løpet kan eleven velge å fordype seg i utvalgte sjangre. Det legges stor vekt på selvstendighet og egenopplæring.

Bruksinstrument

I bruksinstrument arbeider elevene med grunnleggende ferdigheter i sang, piano og andre bruksinstrumenter. Elevene får kompetanse i å spille og synge etter noter, besifring og gehør. I tillegg er dette et fag der det er naturlig å jobbe praktisk med grunnleggende musikkbegreper, notelære og besifringslære.

Øvingslære, konsertforberedelse og egenopplæring

I øvingslære, konsertforberedelse og egenopplæring arbeider eleven selvstendig under veiledning. Eleven får hjelp til å utforme planer for egenøving og dokumenterer sitt arbeid

gjennom loggføring. Forberedelse til konsert, oppspill og prøvespill er sentrale temaer. Delfaget bør ligge i Vg3.

Opplæringen i Individuell øving kan tilpasses elevenes individuelle ståsted. Ved å ta utgangspunkt i elevenes interesser kan viljeskreftene settes i gang. Videre kan disse brukes til å utforske nye og stadig mer sammensatte fenomener. I arbeid med grunnleggende ferdigheter kan det være en fordel at opplæringen organiseres i mindre grupper. Eksempler på dette kan være å synge etter noter og spille skalaer og akkordrekker på piano. Gruppedynamikk kan føre til økt fremdrift og elevene kan lære av hverandre. I en forumsituasjon får elevene øvet seg på å formidle musikk til et publikum og prestere i en konsertliknende kontekst. Læring skjer også gjennom å observere andre i samme situasjon. Elevene øver seg i å gi og motta konstruktiv kritikk og det skapes et felleskap rundt den individuelle utviklingen. Helt sentralt i faget er utviklingen av elevenes evne til å undervise seg selv. Øving er egenopplæring og elevene må gradvis utfordres til å ta ansvar for dette. I Vg3 kan noe av opplæringen med fordel organiseres som planlagt og dokumentert egenøving. Å arbeide mot et mål er en helt sentral drivkraft i læringsprosessen. Ved å delta jevnlig på konserter og oppspill lærer eleven å arbeide planmessig og strukturert. Evalueringen av prestasjonen på konserter og oppspill kan brukes videre i utviklingsprosessen.

Det legges til rette for at eleven skal oppleve stor grad av sammenheng mellom programfagene i musikk. Eksempler på slike flerfaglige sammenhenger kan være at eleven får hjelp til å innstudere og forme musikken det arbeides med i fagene samspill, kor og ensembleledelse. Elevene kan utforske og øve seg i fenomener som undersøkes i musikkteori og hørelære og bruke kunnskap fra musikkorientering i møte med nye stiluttrykk. Der det er mulig bør opplæringen også knyttes opp til fellesfagene. Eksempler på dette kan være at elevene arbeider med oversettelse og analyse av sangtekster i språkfagene og at elevene opplever viktigheten av sunn fysiologi i arbeid med instrumentene og arbeid i eurytmi og kroppsøving.

Muntlige ferdigheter øves gjennom å anvende relevant fagterminologi i samtale med lærer. Gjennom å skrive noter, besifring, formskjemaer og planer øves skriftlige ferdigheter. Leseferdigheter øves gjennom å lese noter, symboler og relevant fagtekst. Gjennom arbeid med grunnelementer som rytme, puls, takt, tonehøyde og form samt planlegging av øveprosesser utvikles regneferdigheter. Digitale ferdigheter øves gjennom bruk av digitale verktøy til opptak, dokumentasjon og bearbeidelse samt skapende arbeid med musikk. Individuell øving inneholder forskjellige kompetanseområder som i stor grad henger sammen og bygger på hverandre. Det er viktig at faget utvikles i takt med elevenes individuelle utvikling.

Forankret i steinerpedagogiske prinsipper kan fagets utvikling gjennom skoleløpet beskrives slik:

Vg1: I Vg 1 arbeider elevene med grunnleggende ferdigheter og arbeidsoppgaver i faget. Opplæringen bør legge til rette for å gi eleven sunn teknikk og gode øve-og innstuderingsferdigheter. Arbeidet med stilistisk forståelse kan legge vekt på sentrale uttrykk for de aktuelle instrumentene.

Vg2: Eleven videreutvikler sine ferdigheter gjennom utforsking av flere uttrykk og mer komplekse fenomener og arbeidsoppgaver. Eleven utfordres til å ta større ansvar for egen utvikling.

Vg3: Eleven går i dybden i et utvalg av uttrykk. Eleven bør i stor grad ta ansvar for egen teknisk og musikalsk utvikling. Selvstendighet, individuell formidling og spesialisering står sentralt i arbeidet.

Vurdering

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i individuell øving. Elevene viser og utvikler kompetanse når de innstuderer, øver og formidler musikk, reflekterer over ulike musikalske uttrykk og uttrykksformer og anvender dette i utvikling av eget personlig uttrykk. Elevene viser og utvikler også kompetanse i fagene når de anvender et presist fagspråk til å drøfte kvalitet i eget og andres arbeid, og bruker dette til å vurdere eget arbeid og utvikling. Videre viser og utvikler elevene kompetanse i faget når de i øvingsprosessen anvender ulike metoder for å samle inn dokumentasjon over egen utvikling, og ut fra dette velger strategier for videre utvikling i faget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst ved at elevene får utforske og utvikle musikalske og utøvende ferdigheter. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i arbeid med innstudering av repertoar og teknikkutvikling, og elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglige utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle utøvende og skapende kompetanse i faget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i individuell øving ved avslutningen av opplæringen. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene får vist kompetansen sin på flere og varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning. Læreren skal sette karakter i individuell øving basert på kompetansen eleven har vist gjennom å innstudere, øve, spille, synge, forme og formidle musikk.